

Lukiokoulutuksen hallitusohjelmakirjausten valmistelun seurantaryhmä

Aika Tiistai 20.8.2024 klo 09.00–10.50

Paikka Kokoustila Aleksanteri, Sisäministeriö, Kirkkokatu 12, Helsinki

Osallistujat

Seurantaryhmän jäsen	Paikalla	Etänä	Poissa
Petri Lempinen pj	x		
Kati Lounema vpj	x		
Tarja Aro-Kuuskoski	x		
Hannu Freund			x
Mirja Hannula			x
Harri Korhonen	x		
Tuomo Laakso	x		
Petri Lehikoinen	x		
Ville Metsäpelto		x	
Ida Mielityinen		x	
Sanna Nieminen		x	
Riina Nousiainen			x
Niko Partanen			x
Kirsi Rasinaho			x
Mauri Ronimus		x	
Jyrki Rosti		x	
Miika Sahamies		x	
Jussi Sutinen	x		
Mirja Tarnanen		x	
Annakaisa Tikkinen	x		
Marko Timo		x	
Aliisa Toivanen		x	
Tiina Tähkä		x	
Liisa-Maija Verainen		x	
Kyösti Värri	x		
Jan-Mikael Wikström	x		

Käsitellyt asiat

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 9.02.

2. Kokouksen esityslistan ja edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen

Esityslista hyväksyttiin esityksen mukaisesti. Edellisen kokouksen pöytäkirja hyväksyttiin.

3. Hallituksen esityksen valmistelun tilanne lausuntokierroksen jälkeen

Asiantuntija Helmi Pulkkinen esitteli hallituksen esityksen valmistelun tilannetta. Käytiin läpi hallituksen esitykseen laiksi lukiolain ja eräiden siihen liittyvien lakien lausuntokierroksen jälkeen tehtyjä muutoksia sekä jatkovalmistelun toimenpiteitä. Lausuntoja saatiin yhteensä 181 eri taholta. Lausunnoissa kritiikkiä herätti esitykset oppimisen tuesta ja erityisopetuksesta sekä erityisopetuksesta tehtävästä päätöstä. Lukiokoulutuksen rahoitusperusteita koskeva ehdotus jakoi lausunnonantajien mielipiteitä. Englanninkielistä ylioppilastutkintoa, taito- ja taideaineiden ylioppilaskoetta ja tilauskoulutusta koskevia esityksiä pidettiin kannatettavana.

Eniten muutoksia on tehty oppimisen tukeen liittyvään esitykseen. Lausuntopalautteen perusteella keskeisten käsitteiden määrittelyä on täsmennetty, samoin kuin erityisopettajien ja muun henkilöstön tehtäviä. Lisäksi on täsmennetty opiskelijan oikeutta ja edellytyksiä saada oppimisen tukea ja erityisopetusta sekä erityisopetuksen päätösmenettelyä. Myös oppimisvaikeuksien todentamista on täsmennetty muokkaamalla 28 a §:n muotoa. 28 b §:n 2 momenttia on jatkovalmistelussa muutettu siten, että säännöksestä on poistettu sekaannusta aiheuttanut lainkohta. Muita mainittavia muutoksia oppimisen tukeen liittyen ovat muun muassa vaikutustenarviointien parantaminen ja siirtymäsäännöksen lisääminen. Siirtymäsäännös 1.8.2025 alkaen. Asiantuntija Johannes Peltola esitteli rahoitukseen liittyvään esitykseen tehtyjä muutoksia. Esitykseen on rahoituksen osalta korjattu tunnusluvun korottamisen enimmäismäärä, huomioitu siirtymäaika, täsmennetty termejä, sekä täsmennetty ja laajennettu vaikutusarvioita.

Englanninkieliseen ylioppilastutkintoon liittyen opiskelijaksi ottamisen edellytyksiä on muutettu muokkaamalla 21 a §:ää tarkkarajaisemmaksi. Oikeutta osallistua englanninkielisen ylioppilastutkinnon suorittamiseen (5 a §) muutettiin jatkovalmistelun aikana. Lisäksi muiden toteuttamismuotojen osioon on lisätty osio eurooppalaisen kieliviitekehyksen soveltumattomuudesta opiskelijan riittämättömän kielitaidon arvioimisessa. Taito- ja taideaineiden ylioppilaskokeeseen liittyen on muutettu ylioppilastutkintolain 10 ja 14 pykälää. Lisäksi on monipuolistettu vaikutusarviointeja, esimerkiksi vaikutuksista taito- ja taideaineiden opintoihin tai lukio-opintoihin. Tilauskoulutukseen liittyvään esitykseen ei tehty muutoksia. Hallituksen esitys on näillä muutoksilla esitelty opetusministerille.

Keskusteltiin esitykseen tehdyistä muutoksista. Oppimisen tuen esitys mennyt selkeämpään suuntaan. Englanninkielisen ylioppilaskokeen osalta keskusteltiin kustannusvaikutusten arvioinnista. Keskustelussa nousi esille oppimisen tukeen liittyen oppilaalle tuen antamisen rajanveto. Syntykö velvoite antaa tukea esimerkiksi tilanteessa, jossa oletuksena on, ettei henkilö tule saamaan koulutusta suoritettua. Keskusteltiin oppilaan velvollisuudesta ottaa vastaan oppimisen tukea ja selvennettiin myös, että opiskelijalla ei ole velvollisuutta ottaa oppimisen tukea tai tukiopetusta vastaan. Lisäksi tarpeen vaatiessa päätös erityisopetuksesta voidaan kumota. Kysymyksiä herätti oppimisen tuen eri polut ja se voiko opiskelija hylätä yhden vaihtoehdon sillä perusteella, että haluaa toisen piiriin. Käytiin keskustelua rahoitukseen liittyen tunnusluvun korjauksesta. Asiantuntija Johannes Peltola tarkensi muutoksen vaikutuksia.

Seuraavaksi esitys siirtyy syyskuussa kuntatalouden ja -hallinnon neuvottelukunnan käsittelyyn, jonka jälkeen on vuorossa ministerityöryhmän käsittely.

4. Normien purkua koskeva hallituksen esitys (lausuntokierroksella 25.8. asti)

Puheenjohtaja Petri Lempinen esitteli normien purkuun liittyvää hallituksen esitystä, joka on tällä hetkellä lausuntokierroksella 25.8. asti. Taustalla tässä on hallituksen linjaukset toimenpiteistä normikevennyksiksi ja muiksi toimiksi kuntien maksutulopohjan vahvistamiseksi. Näillä toimenpiteillä tavoitellaan toisen asteen koulutukseen kohdistuen yhteensä viiden miljoonan euron säästöjä. Hallituksen päätöksen 24.4.2024 mukaisesti ammatilliseen koulutukseen kohdistuvasta 100 miljoonan euron leikkauksesta kohdistetaan 42,6 miljoonaa euroa valtion rahoitusosuuteen ja 57,4 miljoonaa euroa kuntien rahoitusosuuteen.

Lakiin ammatillisesta koulutuksesta ehdotetaan muutoksia aiemmin hankitun osaamisen tunnistamiseen HOKS:in laadinnassa niiden opiskelijoiden osalta, jotka ovat jo suorittaneet esityksessä määritellyt opintoja. Esityksessä ehdotetaan myös, että koulutuksen järjestäjällä ei jatkossa olisi velvollisuutta laatia tutkinto- tai koulutuskohtaista osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelmaa. Näistä tavoiteltava säästö on 4 miljoonaa euroa vuodessa. Lukiolakiin ehdotetaan, että koulutuksen järjestäjän velvollisuuksia kevennettäisiin luopumalla opetussuunnitelmaan perustuvan vuosisuunnitelman teosta ja velvollisuudesta selvittää huoltajien näkemyksiä toiminnasta. Näistä tavoiteltava säästö on miljoona euroa vuodessa.

Rahoituslakiin ehdotetaan muutettavaksi kuntien rahoitusosuutta koskevia säädöksiä. Tämä mahdollistaisi 100 miljoonan euron vähennyksen kohdistaminen valtion lisäksi kuntasektorille. Lakia ehdotetaan muutettavan siten, että varainhoitovuoden 2025 rahoituksesta päätettäessä opiskelijavuosien määrä saisi alittaa järjestämisluvassa määrätyn opiskelijavuosien vähimmäismäärän. Lisäksi esitetään kumottavaksi opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain perustamishankkeiden rahoitussuunnitelmaa koskeva säädös. Oppimisen tuen vahvistamiseksi esityksessä ehdotetaan, että kuntien rahoitusosuutta lukiokoulutuksessa muutettaisiin, jotta lisäys saadaan kohdennettua valtiosectorille.

Keskustelussa huolta herätti vuosisuunnitelmaan liittyvä ehdotus normin purusta. Huomautettiin, että vaikka velvollisuus poistettaisiin, iso osa tulee tekemään tätä jatkossakin. Tällöin todellisia säästöjä ei paikallistasolla synny. Nostettiin esille, että jossain dokumentissa tulee määritellä oppilaitoksen toiminta. Tulisi selvittää tapa, jolla jatkossa tullaan huomiomaan tämä vahingonkorvauslainsäädännöstä tuleva velvoite. Huoltajayhteistyön eteen tehty aiempina vuosina paljon työtä, ja jatkossakin tärkeä kiinnittää huomiota eri ihmisryhmien tavoittamiseen. Ehdotettiin, että voisiko norminpurun ympärillä myös tarkastella säädettäviä lakeja ja sitä, kuinka paljon niistä tulee hallintovaikutuksia.

5. Vuoden 2025 talousarvion valmistelu

Puheenjohtaja Petri Lempinen esitteli yleiskuvaa vuoden 2025 talousarvioesityksen valmistelusta. Valtion talous -12,2 miljardia alijäämäinen, joka on 1,5 miljardia euroa heikompi huhtikuussa hyväksytyyn kehukseen nähden. VM:n budjettiehdotukseen sisältyy uutena säästötoimenpiteenä OKM:n kanssa valmistelu maksuttoman oppimateriaalin rajaamista koskevan säästön korvaaminen toisen asteen koulutuksen hankerahoituksesta (momentti 29.20.21) ja ammatillisen koulutuksen strategiarahoituksesta (momentti 29.20.30).

Lukiokoulutuksen VOS-momentista vähenee valtionavustussäästöjä 1,775 miljoonaa euroa kehittämisrahaa, joka on aiemmin kohdistunut innovatiivisiin oppimisympäristöihin, digiin ja kv-toimintaan. Keskusteltiin OKM:n hallinnonalan määrärahojen vähenemisestä ja leikkauksista. Keskustelussa nousi esille huoli nykyisten leikkauksien ja tulevien vuosien leikkauksien

vaikutuksesta koulutuksen järjestäjien toimintaan. Nostettiin esille koulumatkatuen leikkaus. Valtion taloudellisen tilanteen takia leikkauksia on välttämätöntä tehdä ja tässä tulee priorisoida. Keskustelussa selvennettiin myös harkinnanvaraisten menolisäyksiä suhdetta kustannustason noususta johtuviin määrärahamuutoksiin.

6. Muut ajankohtaiset asiat

Asiantuntija Helmi Pulkkinen jää syyskuun alusta virkavapaalle ja HE-hankkeen parissa jatkaa hallitussihteeri Maria Soininen.

Opetusneuvos Petri Lehikoinen (OPH) kertoi, että he ovat valmistelleet opetussuunnitelmien perusteita, sekä oppimisen tuen ja erityisopetuksen osalta. LOPS:iin on tarkoituksenmukaista päivittää myös lukuvuosittaisen suunnitelman teon vapaaehtoisuus. Pääsihteeri Tiina Tähkä (YTL) kertoi taito- ja taideaineiden ylioppilaskokeen valmistelutyön etenemisestä.

7. Seuraavat kokoukset

Perjantaina 20.9.2024 klo 11.30–13.20, Sisäministeriö, Kirkkokatu 12, Helsinki

Torstaina 24.10.2024 klo 10.00–11.50, Opetus- ja kulttuuriministeriö, Meritullinkatu 10, Helsinki

Maanantaina 25.11.2024 klo 09.30–11.20, Opetus- ja kulttuuriministeriö, Meritullinkatu 10, Helsinki

Torstaina 19.12.2024 klo 12.00–13.50, Opetus- ja kulttuuriministeriö, Meritullinkatu 10, Helsinki

8. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 10.29.